PARLAMENTO EUROPEO EVROPSKÝ PARLAMENT EUROPA-PARLAMENTET
EUROPÄISCHES PARLAMENT EUROOPA PARLAMENT ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ EUROPEAN PARLIAMENT
PARLEMENT EUROPÉEN PARLAMENTO EUROPEO EIROPAS PARLAMENTS
EUROPOS PARLAMENTAS EURÓPAI PARLAMENT IL-PARLAMENT EWROPEW EUROPEES PARLEMENT
PARLAMENT EUROPEJSKI PARLAMENTO EUROPEU EURÓPSKY PARLAMENT
EVROPSKI PARLAMENT EUROOPAN PARLAMENTTI EUROPAPARLAMENTET

Strasbourg, den 23. oktober 2007

LISSABON-TRAKTATEN

Den 19. oktober 2007 nåede stats- og regeringscheferne på deres møde i Lissabon til enighed om den nye reformtraktat og afsluttede dermed regeringskonferencen (RK).

Den nye traktat kommer til at forbedre EU's handleevne, idet den øger institutionernes og beslutningsmekanismernes indre og ydre effektivitet, navnlig med henblik på de nye globale udfordringer - emner, som er vigtige for borgerne - såsom klimaændringer, sikker energiforsyning, international terrorisme, organiseret kriminalitet på tværs af grænserne, indvandring og yderligere udvidelser.

Lissabon-traktaten forbedrer også den demokratiske kontrol i EU og retssikkerheden, idet den bekræfter EU's mål og værdier.

Den nye reformtraktat ændrer traktaten om Den Europæiske Union (TEU) og traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab (TEF), som skal omdøbes til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF). De to traktater skal have samme juridiske status.

Selv om den nye traktat ikke længere har forfatningsmæssig karakter, bevarer den de vigtigste resultater fra forfatningstraktaten med hensyn til demokratisk legitimitet, effektivitet og forbedring af borgernes rettigheder (med visse væsentlige undtagelser for Storbritannien og andre medlemsstater):

1. En af de første artikler i traktaten om Den Europæiske Union indeholder en klar definition af de værdier, som Unionen bygger på. En anden artikel indeholder Unionens mål.

2. Chartret om grundlæggende rettigheder bliver juridisk bindende og har samme juridiske status som traktaterne, selv om dets tekst ikke kommer til at indgå i traktaterne. Takket være en ihærdig indsats fra Europa-Parlamentets repræsentanter under regeringskonferencen vil chartret blive proklameret af Europa-Parlamentets, Rådets og Kommissionens formænd ved en højtidelig ceremoni på et plenarmøde i Europa-Parlamentet den 12. december 2007 og efterfølgende blive offentliggjort i Den Europæiske Unions Tidende. Denne proklamation vil afspejle chartrets specielle karakter og gøre det mere synligt. Den artikel i traktaten, ifølge hvilken chartrets bliver juridisk bindende, vil henvise til ovennævnte proklamation. Ved en protokol indføres særordninger for Storbritannien og Polen, som indeholder undtagelser med hensyn til EU-

Domstolens og de nationale domstoles kompetence hvad angår beskyttelse af de rettigheder, som anerkendes af chartret.

3. Traktatudkastet giver et nyt retsgrundlag for EU's tiltrædelse af den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder. Rådet træffer beslutning ved enstemmighed med Europa-Parlamentets samtykke og medlemsstaternes godkendelse.

4. Selv om bestemmelserne om borgerskab befinder sig i traktaten om den Europæiske Unions funktionsmåde, har begrebet unionsborgerskab genvundet den plads, det fortjener, og findes nu, takket være Europa-Parlamentets repræsentanters insisteren, i artikel 8 i den ændrede traktat om Den Europæiske Union som følger: "*Enhver, der er statsborger i en medlemsstat, har unionsborgerskab. Unionsborgerskabet er et supplement til det nationale statsborgerskab og træder ikke i stedet for dette.*"

5. Deltagelsesdemokrati er blevet styrket, især gennem borgernes initiativret, som giver et antal unionsborgere på mindst en million, der kommer fra et betydeligt antal medlemsstater, mulighed for at tage initiativ til at opfordre Kommissionen til at fremsætte et forslag inden for et specifikt område.

6. Den fælles beslutningsprocedure kommer til at omfatte betydeligt flere områder (i overensstemmelse med forfatningen) og bliver til den almindelige lovgivningsprocedure. Som følge heraf bliver Europa-Parlamentet en ligestillet medlovgiver for 95% af EU's lovgivning. Europa-Parlamentets deltagelse øger EU-lovgivningens demokratiske legitimitet.

7. Den nye budgetprocedure sikrer fuld paritet mellem Europa-Parlamentet og Rådet i forbindelse med godkendelse af det samlede budget (der skelnes ikke længere mellem obligatoriske og ikke-obligatoriske udgifter) og af den flerårige finansielle ramme, som bliver juridisk bindende.

8. Afgørelser i Rådet skal som hovedregel træffes med kvalificeret flertal. Det defineres ligesom i forfatningen som et dobbelt flertal bestående af mindst 55% af staterne med tilsammen mindst 65% borgerne (mens et blokerende mindretal skal omfatte mindst fire medlemsstater), men det træder først i kraft i 2014. Desuden vil det blive omfattet af en treårig overgangsperiode, som varer indtil 2017, og i hvilken en beslutning kan blokeres efter afstemningsreglerne i Nice-traktaten. Dertil kommer yderligere en ny mekanisme baseret på det såkaldte "Ioannina-kompromis", som giver et mindretal af medlemsstaterne mulighed for at anmode om genovervejelse af et lovforslag, før det vedtages. Ifølge en erklæring, der knyttes til den nye traktat, træder denne mekanisme i kraft ved, at Rådet vedtager en afgørelse herom. Ifølge en protokol, som blev færdigforhandlet i de sidste timer af regeringskonferencen, kan Rådet kun afvise eller ændre den afgørelse efter forudgående forhandling i Det Europæiske Råd, som træffer afgørelse ved konsensus.

9. Derudover bliver det lettere, end det er nu, at indføre forstærket samarbejde. Europa-Parlamentet skal give sit samtykke hertil.

10. En ny permanent formand for Det Europæiske Råd (valgt for en periode på to et halvt år af stats- og regeringscheferne) skal lede Det Europæiske Råds arbejde og give impulser hertil. Han eller hun skal sikre forberedelsen og kontinuiteten af Det Europæiske Råds arbejde, bestræbe sig på at fremme sammenhold og konsensus i Det Europæiske Råd og forelægge Europa-Parlamentet en rapport efter hvert møde i Det Europæiske Råd.

11. Regeringskonferencen nåede til enighed om en ny sammensætning af Europa-Parlamentet baseret på Europa-Parlamentets forslag med tilføjelse af en enkelt plads. Den plads tilfalder Italien. Resultatet er, at Europa-Parlamentet kommer til at bestå af 750 medlemmer plus dets formand.

12. Formanden for Kommissionen skal vælges af Europa-Parlamentet med et flertal af dets medlemmer. Det Europæiske Råd foreslår Europa-Parlamentet en kandidat, som det har indstillet med et kvalificeret flertal under hensyntagen til resultaterne af valget til Europa-Parlamentet og efter passende høringer. Europa-Parlamentet stemmer også om indsættelsen af den samlede Kommission, herunder også den højtstående repræsentant for udenrigsanliggender, som også bliver næstformand for Kommissionen.

13. For at sikre Kommissionens effektivitet reduceres antallet af dens medlemmer: efter 2014 vil Kommissionen bestå af et antal kommissærer svarende til 2/3 af antallet af medlemsstater. For at sikre ligestilling mellem medlemsstaterne indføres et rotationssystem, som sikrer, at hver enkelt medlemsstat vil blive repræsenteret i to ud af tre Kommissioner. Fra reformtraktaten træder i kraft og til 2014 vil Kommissionen bestå af et medlem for hver medlemsstat (inklusive næstformanden/den højtstående repræsentant).

14. Skabelsen af posten som højtstående repræsentant for udenrigsanliggender med to funktioner - han/hun skal både være formand for Rådet for Udenrigsanliggender og en af Kommissionens næstformænd - sikrer sammenhæng i Unionens optræden udadtil. Han/hun udnævnes af Det Europæiske Råd med samtykke fra Kommissionens formand. Som en af Kommissionens næstformænd er han underlagt Europa-Parlamentets afstemning om indsættelse af den samlede Kommission. En erklæring, som Europa-Parlamentets repræsentanter tog initiativ til, og som kom i stand hen mod slutningen af regeringskonferencen, sikrer Europa-Parlamentet ret til at blive inddraget i udnævnelsen af den midlertidige første højtstående repræsentant.

15. Det fremskridt, som blev gjort inden for den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, er bevaret i sin helhed, herunder de første forsigtige skridt i retning af at øge effektiviteten i beslutningsprocessen og oprettelsen af en Tjeneste for EU's Optræden Udadtil, som skal bistå den højtstående repræsentant med at sikre sammenhæng i Unionens samlede optræden udadtil.

16. Inden for forsvarsområdet kan de medlemsstater, som har kapaciteten og er villige til det, etablere et struktureret samarbejde, som kan udvikle sig til et fælles forsvarssystem. Der er indført en solidaritetsklausul: Hvis en medlemsstat udsættes for et væbnet angreb på sit område, skal de øvrige medlemsstater yde den pågældende medlemsstat al den hjælp og bistand, der ligger inden for deres formåen.

17. At EU er et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed er blevet et fællesskabsanliggende, og den fælles beslutningsprocedure og vedtagelse med kvalificeret flertal gælder for flere områder, selv om medlemsstaterne i visse tilfælde stadig har mulighed for at tage initiativer. Overførelsen af områder til fællesskabsregi kombineres med visse "nødbremser", som giver medlemsstaterne mulighed for at henvise en sag til Det Europæiske Råd, hvis de har vitale interesser på spil i den pågældende sag. I sådanne tilfælde gøres det nemmere at indlede et forstærket samarbejde. For Storbritannien og Irland er der vedtaget undtagelser i specifikke protokoller (opt-in/opt-out-mekanismen).

18. Domstolens kompetence udvides til at omfatte samtlige Unionens aktiviteter undtagen den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik (men inklusive kontrol med foranstaltninger, som begrænser enkeltpersoners rettigheder).

19. Unionens status som en juridisk person indføres, og søjlestrukturen ophæves, således at fælles politikker inden for området frihed, sikkerhed og retfærdighed bringes ind i fælleskabsregi. Den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik derimod er omfattet af Traktaten om Den Europæiske Union (mens andre områder af den fælles optræden udadtil er omfattet af traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde) og vil fortsat være underlagt specielle beslutningsprocedurer.

20. Der indføres en klar og præcis fordeling af kompetencer, som ledsages af en fleksibilitetsklausul lig den eksisterende, men hvor Europa-Parlamentet nu skal give sit samtykke.

21. Ud over muligheden for så at sige "at give det gule kort" (hvis en tredjedel af de nationale parlamenter forkaster et lovforslag, tager Kommissionen det op til genovervejelse) indføres der en ny mekanisme, som giver de nationale parlamenter mulighed for at kontrollere, at nærhedsprincippet anvendes: hvis et simpelt flertal af nationale parlamenter vedtager en udtalelse om, at et lovforslag ikke respekterer nærhedsprincippet, og enten Rådet eller Europa-Parlamentet er enige med disse nationale parlamenter, forkastes forslaget.

22. Der er indført nye retsgrundlag for energi (styrket), patenter, turisme, sport, rummet og administrativt samarbejde, og miljøpolitikken er blevet suppleret med en reference til klimaændringerne.

23. En ny horisontal "social" bestemmelse sikrer, at Unionen ved fastlæggelsen og gennemførelsen af sine politikker tager hensyn til de krav, der er knyttet til fremme af "et højt beskæftigelsesniveau, sikring af passende social beskyttelse, bekæmpelse af social udstødelse samt et højt niveau for uddannelse, erhvervsuddannelse og beskyttelse af menneskers sundhed".

24. Et særlig lovgrundlag anerkender de særlige karakteristika ved tjenesteydelser af almen økonomisk interesse. En protokol komplementerer Unionens interesser på dette område yderligere.

25. Retsakternes hierarki bevares, idet der skal skelnes mellem lovgivningsmæssige retsakter, delegerede retsakter og gennemførelsesretsakter, selv om benævnelserne "lov" og "rammelov" blev opgivet til fordel for at bevaringen af den nuværende terminologi (direktiver, forordninger og afgørelser/beslutninger). Europa-Parlamentet og Rådet bliver magtmæsigt ligestillede i forbindelse med fastlæggelse af procedurerne for kontrol med delegerede retsakter og gennemførelsesretsakter (komitologi).

26. Europa-Parlamentet får styrket sin rolle i procedurerne for revision af traktaterne: det får initiativret, det deltager i det konvent, som er kernen i den nye almindelige revisionsprocedure, og dets samtykke er nødvendigt, hvis Rådet ønsker at indkalde et konvent i forbindelse med mindre ændringer.

27. De forenklede revisionsprocedurer til ændring af traktaterne, som blev fastlagt i forfatningen, fastholdes for så vidt angår politikker og procedurer::

    - den del af traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, som vedrører interne politikker og foranstaltninger, kan ændres ved en enstemmig afgørelse truffet af Det Europæiske Råd og med medlemsstaternes godkendelse (efter høring af Europa-Parlamentet);
    - en anden forenklet procedure giver mulighed for, at Rådet i stedet for at træffe afgørelse med enstemmighed træffer afgørelse med kvalificeret flertal eller for, at Rådet i stedet for at vedtage en retsakt efter en særlig lovgivningsprocedure vedtager den efter den almindelige lovgivningsprocedure (den fælles beslutningsprocedure); dette skift sker ved en enstemmig vedtagelse i Rådet og med Europa-Parlamentets godkendelse. Såfremt et nationalt parlament gør indsigelse, vedtages afgørelsen ikke. I sådanne tilfælde kan man kun anvende den almindelige revisionsprocedure til ændring af en traktat.

    Endelig kommer traktaten om Den Europæiske Union til at indeholde en udtrædelsesbestemmelse, hvori betingelserne og proceduren for en medlemsstats udtrædelse af Unionen er fastlagt. Dette kræver Europa-Parlamentets samtykke.